

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Postavení zastupitelů ve veřejné správě

Studijní příručka pro zastupitele obcí

Zpracováno v projektu „Vzdělávání v oblasti finančního řízení
na obcích pro volené zastupitele“

v rámci projektu

„Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné
správy České republiky pro období 2014 – 2020“,
reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0000125

Zpracovatel: Institut pro veřejnou správu Praha
Praha, 2019

1

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Zpracováno v projektu „Vzdělávání v oblasti finančního řízení na obcích pro volené zastupitele“
v rámci projektu

**„Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky
pro období 2014 – 2020“, reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0000125**

Zpracovatel: Institut pro veřejnou správu Praha

Praha, 2019

OBSAH

1 | Základní postavení místní samosprávy v systému veřejné správy ČR (5)

1.1 | Vymezení státní správy a samosprávy v politickém systému ČR (5)

1.2 | Obec jako základní orgán místní samosprávy (6)

1.3 | Obec v rámci systému místní státní správy (6)

1.3.1 | Samostatná působnost (7)

1.3.2 | Přenesená působnost (7)

1.3.3 | Typy obcí (7)

1.3.4 | Právní předpisy (8)

1.3.5 | Místní referendum (9)

1.4 | Vztahy obce ke kraji a státu (9)

1.4.1 | Vztahy mezi obcí a krajem (9)

1.4.2 | Vztahy mezi obcí a státem (10)

1.4.3 | Dozor a kontrola (10)

2 | Orgány místní samosprávy a jejich kompetence (12)

2.1 | Zastupitelstvo obce a jeho poradní orgány (12)

2.1.1 | Jednání zastupitelstva obce (13)

2.1.2 | Výbory zastupitelstva obce (14)

2.2 | Rada obce a její poradní orgány (14)

2.2.1 | Jednání rady obce (15)

2.2.2 | Komise rady obce (15)

2.3 | Starosta obce (16)

2.4 | Obecní úřad (17)

2.5 | Zvláštní orgány obce (17)

2.6 | Vztahy mezi orgány obce (17)

3 | Postavení zastupitelů v systému veřejné správy a samosprávy (18)

3.1 | Práva a povinnosti zastupitelů (18)

3.2 | Politická a právní odpovědnost zastupitelů (19)

3.3 | Rizika spojená s výkonem mandátu (střet zájmů, hlasování atd.) (20)

Doporučená literatura (22)

Nejčastější otázky a odpovědi ze seminářů (23)

Cvičný test s klíčem (31)

SLOVO ÚVODEM

Modul "Postavení zastupitelů ve veřejné správě" je prvním vzdělávacím modulem v rámci projektu "Vzdělávání v oblasti finančního řízení na obcích pro volené zastupitele" v rámci projektu "Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014–2020", reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0000125.

Cílem kurzu je obeznámit zastupitele se zákonitostmi výkonu mandátu zastupitele a přiblížení politicko-právních aspektů fungování jednotlivých zastupitelstev. Získání znalostí v problematice odpovědnosti zastupitelů při jejich rozhodování, principů péče řádného hospodáře o majetek obce nebo možností pojištění za škody způsobené při výkonu funkce. Osvojení postupů pro zastupitele při výkonu samostatné a přenesené působnosti a jejich postavení v systému veřejné správy, včetně jejich kompetencí a povinností jako úředních osob. Semináře zaměřené na nejčastější pochybení a rizika spjaté s výkonem mandátu, přehled činností zastupitelů během kalendářního roku a aplikace získaných poznatků v praxi.

Obsah příručky je základní minimum, které je vhodné rozšířit o četbu doporučené literatury.

1. Základní postavení místní samosprávy v systému veřejné správy ČR

Vymezení státní správy a samosprávy v politickém systému ČR

Dělbá moci

Francouzský filosof a spisovatel Charles Louis Montesquieu rozdělil ve svém díle [O duchu zákonů](#) státní moc na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní. Veřejnou správou se rozumí správa veřejných záležitostí, která se uskutečňuje většinou jako projev moci výkonné. Prvky moci zákonodárné lze najít při vydávání právních předpisů, prvky moci soudní při rozhodování o sankcích za správní delikty.

Všechny subjekty veřejné správy mají pravomoc rozhodovat o právech a povinnostech fyzických a právnických osob. Veřejnou moc lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví [Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích](#), (dále jen „Zákon o obcích“) Tedy jinými slovy, subjekty veřejné moci smějí vykonávat **pouze to, co vyplývá z jejich zákonem stanovené působnosti**.

Vedle státu jsou důležitými subjekty veřejné správy **územní samosprávné celky**. Obce jsou veřejnoprávní korporace, které mohou mít vlastní majetek a mohou hospodařit podle vlastního rozpočtu. Při výkonu veřejných úkolů mají obce veřejnou moc.

Veřejná správa může být vykonávána jako vrchnostenská, kdy se rozhoduje o právech a povinnostech subjektů a nevvrchnostenská, pro niž je charakteristická pečovatelská a obhospodařovací činnost.

Státní správa má charakter výkonný a nařizovací, příkladem může být vydávání správních aktů. Na ústřední úrovni ji představují ministerstva a jiné správní úřady, přičemž **Ministerstvo vnitra** plní dle [§ 12 Kompetenčního zákona](#) koordinační úlohu v oblasti správního řízení i v oblasti organizace a výkonu veřejné správy.

Podle [čl. 101 odst. 4 Ústavy ČR](#) může stát zasahovat do samostatné působnosti územních samosprávných celků jen tehdy, vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.

Obec jako základní orgán místní samosprávy

Významné postavení obcí v systému veřejné správy dává již samotné zakotvení v ústavním pořádku. [Ústava České republiky](#) výslovně zaručuje samosprávu územních samosprávných celků. Člení stát na obce, jako základní územní samosprávné celky, a kraje, jako vyšší územní samosprávné celky.

V České republice je 6.254 obcí a 4 vojenské újezdy. Počet obyvatel v nich eviduje např. [Český statistický úřad či Ministerstvo vnitra](#). Některé větší obce, u nichž tak stanovil předseda Poslanecké sněmovny, užívají označení městys. Obec, která má alespoň tři tisíce obyvatel, je městem.

Nová obec může vzniknout oddělením části obce, popřípadě změnou nebo zrušením vojenského újezdu. ([§ 20a zákona č. 128/2000 Sb., o obcích](#) s odkazem na [zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky](#))

Statutární města

Jedná se o města výslovně vyjmenovaná v [§ 4 Zákona o obcích](#), která se mohou členit na městské části nebo městské obvody. Právní úprava této problematiky je obsažena v [hlavě VIII. Zákona o obcích](#). Statutární města svěřují městským částem nebo městským obvodům některé záležitosti v samostatné i přenesené působnosti. Rozsah těchto věcí je upraven v jejich **statutech**, které mají podobu obecně závazné vyhlášky.

Zvláštní postavení má **hlavní město Praha**, které je současně obcí i krajem a které se vnitřně člení na městské části. Platí pro ně samostatný zákon, [Zákon o hlavním městě Praze](#), který upravuje některé záležitosti rozdílně než zákon o obcích.

.....

Obec v rámci systému místní státní správy

Obec jako veřejnoprávní korporace je právnická osoba. Podle zákona [č. 89/2012 Sb., občanský zákoník](#) (dále jen „Občanský zákoník“), je obec nadána způsobilostí vstupovat do právních vztahů, vystupovat v nich svým jménem a nést odpovědnost vyplývající z těchto vztahů. V právních jednáních musí vystupovat vždy **obec**. Orgány obcí samy o sobě právní osobností a svéprávností nadány nejsou.

V České republice je zaveden tzv. **spojený model veřejné správy**. Obce prostřednictvím svých orgánů vykonávají **dvojí působnost**. To znamená, že zajišťují současně výkon samostatné působnosti, tedy samosprávy, a přenesené působnosti, tedy státní správy.

Údaj o tom, zda se jedná o samostatnou, nebo přenesenou působnost, stanoví pro každou správní činnost zvláštní zákony.

Pokud však není výslovně uvedeno, o jakou působnost se jedná, jde **vždy** podle [§ 8 Zákona o obcích](#) o působnost samostatnou.

Samostatná působnost

Podle [Zákona o obcích](#) patří do samostatné působnosti záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, které nejsou svěřeny krajům. Samostatná působnost zahrnuje rovněž záležitosti, které obci svěří zákony – například vydávání obecně závazných vyhlášek, zřizování právnických osob či obecní policie. Důležitou oblastí samostatné působnosti je správa majetku obce, hospodaření podle vlastního rozpočtu a vydávání obecně závazných vyhlášek.

Rozsahem samostatné působnosti se obce od sebe neodlišují (všechny obce mají stejnou samostatnou působnost).

Dozor nad vydáváním a obsahem obecně závazných vyhlášek obcí a usnesení, rozhodnutí a jiných opatření orgánů obcí v samostatné působnosti vykonává [Ministerstvo vnitra](#). To také poskytuje obcím **metodickou pomoc**, která má nejen povahu konzultací na jednotlivých pracovištích Odboru veřejné správy, dozoru a kontroly, ale především zveřejňováním metodických materiálů, stanovisek, vzorů a doporučení na [internetových stránkách](#).

Přenesená působnost

Do přenesené působnosti patří záležitosti, které stát zákonem přenesl na obce. Jedná se o vydávání nařízení obce (jde o právní předpis) a vedení správních řízení dle zvláštních zákonů. Základním procesním předpisem je [zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád](#). Zákony upravující správní řízení v určitých oborech však mohou některé záležitosti regulovat odlišně od Správního řádu.

Dozor nad vydáváním a obsahem nařízení obcí a usnesení, rozhodnutí a jiných opatření orgánů obcí v přenesené působnosti vykonávají **krajské úřady**, které vykonávají rovněž instanční kontrolu a jsou ve většině správních činností obcí odvolacím orgánem.

Kontrola

Úlohou kontroly není zasahovat do ústavně zaručeného práva obcí na samosprávu, ale zajistit, aby veřejná správa jak v samostatné, tak i přenesené působnosti byla vykonávána v souladu s platnou právní úpravou. Kontrolu výkonu samostatné působnosti svěřené orgánům obce vykonává Ministerstvo vnitra. Kontrolu výkonu přenesené působnosti vykonávají příslušné krajské úřady.

Typy obcí

V současné době se rozlišují **tři typy obcí** stanovené [zákonem č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností](#) podle rozsahu výkonu státní správy, kterou stát na obce přenesl zvláštními zákony, dále jen „přenesená působnost“:

- **obce I. typu** vykonávají státní správu v základním rozsahu,
- **obce II. typu** vykonávají státní správu v rozsahu pověřeného obecního úřadu,
- **obce III. typu** vykonávají státní správu v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Obce II. a III. typu vykonávají zvýšenou působnost i pro další obce ve svém správním obvodu stanoveném [vyhláškou Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností](#). Kromě toho existují speciální případy obcí se zvýšenou kompetencí – obce s matričním úřadem a obce se stavebním úřadem.

Obce se zvýšenou působností

Obce s matričním úřadem (1230 obcí)

Matriční úřady jsou obecní úřady, úřady městských částí v hlavním městě Praze, v územně členěných statutárních městech úřady městských obvodů nebo úřady městských částí a pro území vojenských újezdů újezdní úřady ([§ 35 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky](#)), které určí a jejich správní obvody vymezí Ministerstvo vnitra.

Matrikář, a dále též, je-li to nezbytné pro výkon jejich funkce, starosta, místostarosta, **pověřený člen zastupitelstva** obce, města, hlavního města Prahy nebo jeho městské části, anebo městské části nebo městského obvodu územně členěných statutárních měst (a další) mají přístup k osobním údajům uvedeným v matričních knihách a sbírkách listin; jsou povinni zachovávat mlčenlivost o těchto údajích a to i po skončení výkonu jejich funkce.

Obce se stavebním úřadem (618 obcí)

Obecným stavebním úřadem je

- ministerstvo, které je ústředním správním úřadem ve věcech stavebního řádu,
- krajský úřad,
- obecní úřad obce s rozšířenou působností,
- pověřený obecní úřad,
- městský a obecní úřad, který tuto působnost vykonával ke dni 31. prosince 2012.

Zastupitelstvo obce:

- rozhoduje v samostatné působnosti o pořízení územního plánu a regulačního plánu,
- schvaluje v samostatné působnosti zadání, případně pokyny pro zpracování návrhu územního plánu,
- vydává v samostatné působnosti územní plán,
- vydává regulační plán,
- projednává v samostatné působnosti zprávu o uplatňování územního plánu,
- vykonává další činnosti podle [zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu \(stavební zákon\)](#)

Právní předpisy

Mezi významné oprávnění obcí patří možnost vydávat právní předpisy. Jejich cílem je v souladu s platnou právní úpravou a na základě zákonného zmocnění regulovat práva a povinnosti fyzických i právnických osob na území obce.

Právní předpisy v samostatné působnosti se označují jako **obecně závazné vyhlášky**, právní předpisy v přenesené působnosti jsou **nařízení**. Obec vede evidenci těchto právních předpisů a zveřejňuje je i na svých internetových stránkách. Nejčastějším příkladem obecně závazné vyhlášky je zavedení místních poplatků, typickým příkladem nařízení je tržní řád.

Místní referendum

Jedním z prvků přímé demokracie je možnost občanů vyjádřit svůj postoj v místním referendu. Tuto problematiku upravuje pro obce a hlavní město Prahu [Zákon o místním referendu](#), kde je stanoveno nejen, kdy a jak se místní referendum koná, ale též, kdy je a není přípustné. O konání místního referenda rozhoduje zastupitelstvo obce buď na základě vlastního rozhodnutí, nebo na návrh přípravného výboru.

Povinné je konání místního referenda před rozhodováním o oddělení části obce, dobrovolné v ostatních případech rozhodování v **samostatné působnosti** obce (mimo záležitosti zákonem vyloučené). Výsledky místního referenda jsou pro obec závazné i v dalších volebních obdobích.

Vztahy obce ke kraji a státu

Vztahy mezi obcí a krajem

Vazby mezi základními a vyššími územními samosprávnými celky se liší podle toho, zda jde o samosprávu, nebo o státní správu. Při výkonu **samostatné působnosti** mají obce i kraje **rovnoprávné postavení** – jsou na stejné úrovni, nejsou si vzájemně podřízené a nadřízené. V rámci **přenesené působnosti** plní orgány kraje vůči orgánům obcí (mimo jiné) úlohu dozorovou a kontrolní – jsou tedy v **poměru nadřízenosti a podřízenosti**.

Pro vztah mezi obcemi a kraji v oblasti samosprávy je dále podstatné to, že krajské orgány mohou do samostatné působnosti obcí zasahovat pouze v případech, kdy to vyžaduje ochrana zákona, a pouze zákonem stanoveným způsobem.

Příklady vztahů obcí a krajů

- dozor nad výkonem přenesené působnosti obcí vykonává krajský úřad
- obec zasílá krajskému úřadu nařízení, které vydala v přenesené působnosti, a to neprodleně po jeho zveřejnění na úřední desce (tedy po dni jeho vyhlášení)
- krajský úřad rozhoduje o návrhu obce na oddělení její části (tzn. o eventuálním vzniku nové obce)
- ředitel krajského úřadu musí souhlasit se jmenováním a odvoláním tajemníka obecního úřadu (jinak by tyto úkony byly neplatné)
- obec požádá o přezkoumání svého hospodaření za uplynulý kalendářní rok krajský úřad (nebo zadá přezkoumání auditorovi); pokud obec o přezkoumání svého hospodaření nepožádá krajský úřad, ani nezadá přezkoumání auditorovi, přezkoumá hospodaření obce příslušný krajský úřad
- orgány kraje jsou povinny předem projednat s obcí návrhy na opatření dotýkající se působnosti obce
- orgány kraje poskytují obci na požádání bezplatně údaje a informace pro výkon její působnosti; tuto povinnost mají i obce vůči orgánům kraje

Vztahy mezi obcí a státem

Státní orgány mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který zákon stanoví.

Příklady vztahů obcí a státu

- dozor nad výkonem samostatné působnosti obcí vykonává Ministerstvo vnitra
- obec zasílá Ministerstvu vnitra obecně závaznou vyhlášku, kterou vydala v samostatné působnosti, a to neprodleně po jejím zveřejnění na úřední desce (tedy po dni jejího vyhlášení)
- státní orgány jsou povinny předem projednat s obcí návrhy na opatření dotýkající se působnosti obce
- státní orgány poskytují obci na požádání bezplatně údaje a informace pro výkon její působnosti; tuto povinnost mají i obce vůči státním orgánům
- obce obdrží ze státního rozpočtu příspěvek na plnění úkolů v přenesené působnosti

Dozor a kontrola

Jak jsme již naznačili v předchozím textu (v kapitole 1.3), podléhá samostatná i přenesená působnost vykonávaná obcemi správnímu doзору, který v sobě zahrnuje dva typy činností – dozor a kontrolu.

Správní dozor je jednou ze záruk zákonnosti výkonu veřejné správy. Zjednodušeně je možné jej vymezit jako postup vykonavatele veřejné správy, kterým posuzuje činnosti nepodřízených osob a srovnává je se zákonem stanovenými požadavky. Na základě svých zjištění pak dozorující orgán reaguje na případné nedostatky zákonnými prostředky (podle okolností aplikuje nápravné nebo sankční prostředky).

Základní podmínky správního dozoru stanovuje **Ústava České republiky**. Další hmotněprávní podrobnosti a procesní specifika odlišná od obecného procesního postupu nalezneme v **zákoně o obcích**. Procesní aspekty jsou upraveny v **zákoně č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád)**.

Základní principy výkonu dozoru a kontroly ve vztahu k obcím

- Dozor a kontrola je výkonem státní správy (výkonem přenesené působnosti).
- Dozor či kontrolu je oprávněn provést vždy jeden zákonem stanovený správní orgán.
- Při výkonu dozoru a kontroly nad samostatnou působností je respektována zásada minimálních zásahů do samosprávy.
- Předcházení nedostatkům výkonu přenesené i samostatné působnosti spočívá v metodické pomoci ze strany dozorujících či kontrolních orgánů.

Dozor je vykonáván zásadně následně. Předmětem dozoru je zákonnost konkrétních právních aktů územních samosprávných celků (obecně závazných vyhlášek, nařízení, usnesení, rozhodnutí a jiných opatření orgánů územních samosprávných celků v přenesené i samostatné působnosti). V případě zjištění nezákonnosti právního aktu může dozorující orgán účinnost/výkon tohoto aktu pozastavit a následně podat návrh soudu k jeho zrušení.

DOZORUJÍCÍ ORGÁNY

nad samostatnou působností – Ministerstvo vnitra

nad přenesenou působností – krajský úřad

Kontrolou se rozumí činnost orgánů veřejné správy, při které se zjišťuje, zda orgány územních samosprávných celků

- při výkonu samostatné působnosti dodržují zákony a jiné právní předpisy, s výjimkou právních předpisů občanského, obchodního nebo pracovního práva
- při výkonu přenesené působnosti dodržují zákony, jiné právní předpisy a v jejich mezích též usnesení vlády, směrnice ústředních správních úřadů a opatření přijatá správními orgány při kontrole výkonu přenesené působnosti

Kontrola je vykonávána nejen **následně**, ale i **předběžně** a **průběžně**. Při výkonu kontroly kontrolní orgán porušení povinnosti uvádí v protokolu a nápravu zjednává územní samosprávný celek. Zjištěné nedostatky kontrolní orgán nenapravuje, ale k jejich nápravě dává podnět. Hodnotí stav i z hlediska hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti.

Kontrolu výkonu samostatné působnosti obcí vykonává vždy Ministerstvo vnitra. Kontrolu přenesené působnosti obcí vykonává krajský úřad (v přenesené působnosti).

KONTROLNÍ ORGÁNY

nad samostatnou působností – Ministerstvo vnitra

nad přenesenou působností – krajský úřad

Ministerstvo vnitra nevykonává kontrolu v oblastech, ve kterých je zvláštním zákonem stanovena působnost jiných kontrolních úřadů (např. Ministerstva financí, Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, Úřadu pro ochranu osobních údajů a podobně).

Rozdíl mezi dozorem a kontrolou

Např. při vydávání obecně závazné vyhlášky je předmětem dozoru obsah tohoto právního předpisu, tj. zda např. byly dodrženy zákonné meze při vydávání obecně závazné vyhlášky, zda obsah obecně závazné vyhlášky není v rozporu se zákonem, zda přijatá regulace není diskriminační, zda je přiměřená a podobně. V rámci kontroly je zkoumáno, zda byla obecně závazná vyhláška vydána příslušným orgánem obce, a to na veřejném zasedání zastupitelstva, zda pro vydání hlasovala nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva, zda je obecně závazná vyhláška podepsána starostou a místostarostou, zda je zveřejněna na internetové stránce a zda je vedena v evidenci právních předpisů obce.

2. Orgány místní samosprávy a jejich kompetence

Obec jako právnická osoba si v souladu s [§ 152 Občanského zákoníku](#) tvoří své orgány. Jejich postavení vymezuje obligatorně [Zákon o obcích](#). Nejvýznamnějším je **zastupitelstvo obce**, dalšími jsou **rada obce** (pokud je volena), **starosta a obecní úřad**. Orgánem obce je též **obecní policie**. Její postavení upravuje [zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii](#). Vztahy mezi orgány obce jsou popsány v [Metodickém doporučení č. 12](#) vydaném Ministerstvem vnitra.

Dle zvláštních zákonů může starosta obce zřídit také **zvláštní orgány** pro výkon státní správy. Orgánem obce je též **komise**, jestliže jí byl svěřen výkon přenesené působnosti. Pokud však komisi tento výkon přenesené působnosti svěřen nebyl, jde pouze o poradní orgán rady.

Výbory zřizované zastupitelstvem obce a komise zřizované radou obce **nejsou orgány obce**, ale mají jen funkci poradní, iniciativní a případně kontrolní.

Mezi zaručená ústavní práva patří i právo občanů obracet se na orgány obce s **peticemi**. Ne každé podání, které je jako petice označeno, je však skutečně peticí. Dle [Zákona o právu petičním](#) musí mít petice předepsané formální náležitosti. Pro přijímání a vyřizování petic a stížností stanovuje pravidla rada obce.

Zastupitelstvo obce a jeho poradní orgány

Zastupitelstvu obce je podle [Zákona o obcích](#) vyhrazeno rozhodovat o **nejdůležitějších** záležitostech patřících do **samostatné působnosti** obce. Je to zejména:

- schvalování programu rozvoje obce,
- schvalování rozpočtu a závěrečného účtu,
- zřizování trvalých i dočasných peněžních fondů obce,
- zřizování a rušení příspěvkových organizací a organizačních složek obce, zakládání a rušení právnických osob,
- vydávání obecně závazných vyhlášek,
- volba a odvolávání starosty, místostarosty a dalších členů rady obce,
- určování počtu členů rady obce,
- určování funkcí, pro které budou členové zastupitelstva obce uvolněni,
- zřizování a rušení výborů, volba a odvolávání jejich předsedů a členů,
- zřizování a rušení obecní policie,
- stanovení výše odměn neuvolněným členům zastupitelstva,
- rozhodování o vyhlášení místního referenda,
- rozhodování o spolupráci s jinými obcemi a o formě této spolupráce.

Zastupitelstvu obce je dále vyhrazeno rozhodovat o:

- nabývání, prodeji a převodu nemovitých věcí včetně vydání nemovitostí podle zvláštních zákonů, s výjimkou inženýrských sítí a pozemních komunikací, převodu bytů a nebytových prostorů z majetku obce,
- poskytování věcných darů v hodnotě nad 20 000 Kč a peněžitých darů ve výši nad 20 000 Kč fyzické nebo právnické osobě v jednom kalendářním roce,
- poskytování dotací nad 50 000 Kč v jednotlivých případech v zákoně vyjmenovaným subjektům za stanoveným účelem,
- uzavření smlouvy o společnosti a poskytování majetkových hodnot podle smlouvy o společnosti, jejíž je obec společníkem,
- rozhodování o peněžitých i nepeněžitých vkladech do právnických osob,
- uzavření smlouvy o přijetí a poskytnutí úvěru nebo zápůjčky, o poskytnutí dotace, o převzetí dluhu, o převzetí ručitelského závazku, o přistoupení k závazku a smlouvy o společnosti,
- zastavení nemovitých věcí,
- vydání komunálních dluhopisů.

Jednání zastupitelstva obce

Zastupitelstvo obce se schází podle potřeby, **nejméně však jednou za tři měsíce**. Zasedání zastupitelstva obce svolává a zpravidla řídí starosta obce, přičemž je povinen svolat zasedání, požádá-li o to třetina zastupitelů nebo hejtman kraje. Dílčí otázky spojené se zasedáním zastupitelstva obce jsou popsány v [Metodickém doporučení č. 2](#) vydaném Ministerstvem vnitra.

Zasedání zastupitelstva obce jsou vždy veřejná. Obecní úřad informuje o místě, čase a navrženém programu připravovaného zasedání zastupitelstva obce na úřední desce obecního úřadu nejméně sedm dnů před zasedáním. Možnosti členů zastupitelstva obce projednat některé záležitosti neveřejně na pracovních poradách popisuje [Stanovisko č. 1/2008](#) vydané Ministerstvem vnitra.

Zastupitelstvo může jednat, je-li přítomna **nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva**. K platnému usnesení zastupitelstva obce, rozhodnutí nebo volbě je třeba souhlasu **nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva** (nikoliv tedy jen nadpoloviční většina těch, kteří jsou přítomni). Problematiku přijímání usnesení zastupitelstva obce upravuje [Stanovisko č. 51/2009](#) vydané Ministerstvem vnitra.

Zastupitelstvo obce vydává **jednací řád**, v němž upravuje zejména procedurální otázky svého jednání. Jednací řád není právní předpis. Jeho závaznost je popsána v [Metodickém doporučení č. 1](#) vydaném Ministerstvem vnitra. Z jednání zastupitelstva může být pořizován zvukový či obrazový záznam, který může být přenášen buď přímo, nebo uložen na internetových stránkách obce.

O průběhu zasedání zastupitelstva obce se pořizuje **zápis**, který podepisuje starosta nebo místostarosta a určení ověřovatelé. Zápis musí obsahovat počet přítomných členů, schválený pořad jednání zastupitelstva, průběh a výsledek hlasování a přijatá usnesení. Zápis se musí pořádit do deseti dnů po skončení zasedání a musí být uložen na obecním úřadu k nahlédnutí.

Při zveřejňování údajů je nutné dodržet požadavky na ochranu osobních údajů. Návod na tzv. anonymizaci osobních a citlivých údajů je obsažen ve [Stanovisku č. 2/2004](#) vydaném Úřadem na ochranu osobních údajů. Problematiku nepodepsání zápisu ze zasedání zastupitelstva obce ověřovatelem a možnost podávání námitek proti zápisu upravuje [Stanovisko č. 25/2008](#) vydané Ministerstvem vnitra.

Výbory zastupitelstva obce

V rámci systému dělby pravomocí a působností mezi orgány obce mají zvláštní postavení výbory. Nejsou to přímo orgány obce, ale „orgány orgánu“, kde je uplatněn občanský princip správy věcí veřejných. Netvoří je tedy obligatorně členové zastupitelstva obce s mandátem vzešlým z voleb (i když mohou být jejich členy), ale občané, kteří se chtějí dobrovolně podílet na veřejném dění a „pomoci“ tak své obci.

Zastupitelstvo vždy zřizuje finanční výbor a kontrolní výbor, ale může si jako své poradní a iniciativní orgány zřídit i jiné výbory. Pokud v obci žije více jak 10 % občanů hlásících se k jiné než české národnosti a požádá-li o to spolek zastupující jejich zájmy, zřizuje zastupitelstvo též výbor pro národnostní menšiny. V hlavním městě Praze je obligatorně zřizován i výbor pro výchovu a vzdělávání.

Počet členů výboru musí být lichý a předsedou je vždy člen zastupitelstva obce. V hlavním městě Praze je minimální počet členů výboru 5. Postavení výborů popisuje [Metodické doporučení č. 3](#) vydané Ministerstvem vnitra.

Finanční výbor kontroluje hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce, případně plní další úkoly, kterými ho pověří zastupitelstvo. **Kontrolní výbor** kontroluje, jak se plní usnesení zastupitelstva a rady obce (pokud je zřízena), kontroluje dodržování právních předpisů obecním úřadem na úseku samostatné působnosti a plní další úkoly, jimiž ho zastupitelstvo pověří. Problematiku oprávnění členů výboru seznamovat se s osobními údaji zaměstnanců popisuje [Stanovisko č. 36/2009](#) vydané Ministerstvem vnitra.

Zvláštním druhem výboru, který může zřizovat zastupitelstvo obce v částech obce, je **osadní výbor**. Členy osadních výborů jsou občané s trvalým pobytem v části obce, kde se osadní výbor zřizuje. U těchto výborů neplatí podmínka, aby jejich předsedou byl vždy člen zastupitelstva obce. Úlohou těchto výborů je dávat orgánům obce podněty a připomínky k řešení záležitostí týkajících se příslušné části obce, přičemž využívají zejména znalosti prostředí a místní zvyklostí.

Rada obce a její poradní orgány

Radu obce tvoří **starosta**, **místostarosta** (nebo místostarostové) a **další členové**, kteří jsou voleni zastupitelstvem obce. Počet členů rady je lichý od 5 do 11 členů, přičemž nesmí přesahovat třetinu počtu členů zastupitelstva. Rada obce se nevolí, jestliže je počet členů zastupitelstva menší než 15. V obcích, kde se rada obce nevolí, vykonává její působnost v zákonem stanoveném rozsahu zastupitelstvo a starosta. Problematiku možnosti zastupitelstva obce vyhradit si pravomoci rady obce popisuje [Stanovisko č. 2/2013](#) vydané Ministerstvem vnitra. Rada obce plní úkoly, kterými ji pověřilo zastupitelstvo obce.

Radě obce je ze [Zákona o obcích](#) vyhrazeno rozhodovat těchto záležitostech:

- zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, provádět rozpočtová opatření v rozsahu stanoveném zastupitelstvem obce,
- plnit vůči právnickým osobám a organizačním složkám založeným nebo zřízeným zastupitelstvem obce, s výjimkou obecní policie, úkoly zakladatele nebo zřizovatele podle zvláštních předpisů, nejsou-li vyhrazeny zastupitelstvu obce,
- rozhodovat ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti,
- vydávat nařízení obce (jedná se o právní předpis vydávaný v přenesené působnosti!),

- zřizovat a rušit podle potřeby komise rady obce, jmenovat a odvolávat z funkce jejich předsedy a členy,
- kontrolovat, jak své úkoly plní obecní úřad a komise v samostatné působnosti obce,
- stanovit celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadu a v organizačních složkách obce,
- na návrh tajemníka obecního úřadu jmenovat vedoucí odborů obecního úřadu,
- přezkoumávat na základě podnětů opatření přijatá obecním úřadem v samostatné působnosti a komisemi,
- stanovit pravidla pro přijímání a vyřizování petic a stížností,
- schvalovat organizační řád obecního úřadu.

Podle [§ 102 odst. 3 Zákona o obcích](#) radě obce také náleží rozhodování o ostatních záležitostech samostatné působnosti, které nejsou podle zákona vyhrazené zastupitelstvu nebo které si zastupitelstvo ve stanoveném rozsahu samo nevyhradí. Jde o tzv. **zbytkovou působnost rady obce**.

Jednání rady obce

Rada obce je výkonný orgán obce a schází podle potřeby. Na svá jednání si rada obce může přizvat členy zastupitelstva nebo jiné osoby, například vedoucí zaměstnance obecního úřadu.

Schůze rady obce jsou **neveřejné, ale nejsou tajné!** Zápis ze schůzí rady obce je uložen na obecním úřadě k nahlédnutí členům zastupitelstva obce. Ostatní občané se mohou s jeho zněním seznámit za využití [Zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím](#). Usnesení rady obce jsou vždy veřejná.

Rada obce může jednat, je-li **přítomna nadpoloviční většina všech členů** rady obce. K platnému usnesení rady obce je třeba souhlasu **nadpoloviční většiny všech členů** rady obce.

Rada obce vydává **jednací řad**, v němž upravuje zejména procedurální otázky svého jednání.

Komise rady obce

Rada obce může zřizovat jako své iniciativní a poradní orgány komise, jejich počet i složení je zcela na rozhodnutí rady obce. Podobně jako u výborů jsou členy komisí občané, kteří mají ochotu pomáhat radě obce svými zkušenostmi a názory. Tak například bytová komise může posuzovat podklady pro přidělování bytů, sportovní komise rozdělování příspěvků pro sportovní organizace, kulturní komise doporučovat podporu kulturních a uměleckých souborů apod.

Komise mohou být i výkonným orgánem. Starosta obce může po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřit komisi výkon přenesené působnosti v určitých věcech. Typickým příkladem je komise pro projednávání přestupků.

Starosta obce

Starosta má zvláštní postavení. Jednak je sám monokratickým orgánem obce, současně je však členem dalších kolektivních orgánů (zastupitelstvo obce, rada obce). Starosta **zastupuje obec navenek** a z výkonu své funkce se zodpovídá zastupitelstvu obce. Jelikož starosta vůli obce nevytváří, pouze ji deklaruje, nemá postavení statutárního orgánu. Ve statutárních městech se funkce starosty označuje jako **primátor**.

Stejně jako ostatní orgány obce, má i starosta v zákoně vyhrazené pravomoci. Je to zejména:

- odpovídá za včasné objednání kontroly hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok,
- pokud není v obci zřízena funkce tajemníka obecního úřadu, tak plní úkoly zaměstnavatele podle zvláštních předpisů, uzavírá a ukončuje pracovní poměr se zaměstnanci obce a stanoví jim plat podle zvláštních předpisů; vedoucí odboru jmenuje, odvolává a stanoví jim plat, jen není-li zřízena rada obce,
- může po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřit komisi výkon přenesené působnosti v určitých věcech,
- odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce,
- zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obcích, kde není tajemník obecního úřadu,
- rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce,
- plní úkoly jako statutární orgán zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči uvolněným členům zastupitelstva obce a tajemníkovi obecního úřadu,
- svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva obce a rady obce,
- podepisuje právní předpisy obce,
- může pozastavit výkon usnesení rady obce, má-li za to, že je nesprávné, a věc předložit k rozhodnutí nejbližšímu zasedání zastupitelstva obce,
- je oprávněn užívat při významných příležitostech a občanských obřadech závesný odznak (toto oprávnění může rada obce svěřit i místostarostům a tajemníkovi).

Starosta stojí **v čele obecního úřadu**. Z tohoto titulu mu však neplynou žádné zvláštní pravomoci.

Zástupcem starosty je **místostarosta**. Ten zastupuje starostu v době jeho nepřítomnosti nebo v době, kdy starosta ze zákonem určených důvodů nevykonává svou funkci (dočasná pracovní neschopnost, karanténa, těhotenství nebo péče o dítě do čtyř let věku a dovolená). Místostarosta spolu se starostou podepisuje právní předpisy obce, tedy obecně závazné vyhlášky a nařízení obce. Počet místostarostů není v zákoně stanoven a je na zastupitelstvu obce, aby jej určilo stejně tak jako rozsah jejich úkolů a pořadí, v jakém budou starostu zastupovat. Ve statutárních městech se místostarosta označuje jako náměstek primátora.

Obecní úřad

Obecní úřad tvoří **starosta, místostarosta** (místostarostové), **tajemník obecního úřadu** (je-li tato funkce zřízena) a **zaměstnanci obce** zařazení do obecního úřadu. Rada obce může zřídit pro jednotlivé činnosti **odborné a oddělení**. Ve statutárních městech se obecní úřad označuje jako **magistrát**.

Obecní úřad v samostatné působnosti plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo obce nebo rada obce. V přenesené působnosti svěřené mu jako orgánu obce zvláštními zákony realizuje obecní úřad výkon státní správy v souladu s právními předpisy.

V obcích s pověřeným obecním úřadem a tudíž ve všech obcích s rozšířenou působností se povinně zřizuje funkce **tajemníka obecního úřadu**, ostatní obce mohou tuto funkci zřídit podle svého uvážení. Tajemníka obecního úřadu jmenuje a odvolává starosta s předchozím souhlasem ředitele krajského úřadu. Postavení tajemníka obecního úřadu a jeho vztah k orgánům obce popisuje [Stanovisko č. 3/2016](#) vydané Ministerstvem vnitra.

Tajemník obecního úřadu je odpovědný za plnění úkolů v samostatné i přenesené působnosti úřadu starostovi. Dle [zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků](#) je tajemník vedoucí úřadu, tedy zejména zodpovídá za personální záležitosti. Stanovuje plat zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu a plní vůči nim úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele, vydává vnitřní směrnice obecního úřadu (spisový řád, skartační řád, pracovní řád aj.). Tajemník obecního úřadu se zúčastňuje zasedání zastupitelstva obce a schůzí rady obce s hlasem poradním. Tajemník také řeší případné stížnosti na zaměstnance obce zařazené do obecního úřadu.

Podobně jako u členů zastupitelstva obce je i u úředníků zařazených do obecního úřadu řešena otázka možného střetu zájmů. V případě, že úředník při výkonu přenesené působnosti vystupuje jako oprávněná úřední osoba a je podána tzv. námitka jeho podjatosti, rozhodne tajemník o jeho případném vyloučení a pověří úkony správního řízení jiného úředníka. Pokud jsou takto vyloučení všichni možní úředníci, jedná se o tzv. **systémovou podjatost** a krajský úřad může konkrétní věc delegovat k vyřízení jinému obecnímu úřadu. Tento postup nemohou členové zastupitelstva nijak ovlivnit.

Zvláštní orgány obce

V případech stanovených zvláštními zákony zřizuje **starosta** zvláštní orgány obce, jmenuje a odvolává jejich členy. Tyto zvláštní orgány obce vykonávají pouze přenesenou působnost. Jde nejčastěji o **komisi pro projednávání přestupků** podle [zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich](#). Dalším zvláštním orgánem obce je **povodňová komise** nebo **komise pro sociálně-právní ochranu dětí**.

Vztahy mezi orgány obce

Každý z orgánů obce má dle příslušných ustanovení [Zákona o obcích](#) výslovně **vyhrazené pravomoci**, které může vykonávat jen a právě tento orgán. V ostatních nevyjmenovaných záležitostech je na individuálním rozhodnutí každé obce, který orgán je bude vykonávat. Zastupitelstvo obce tedy může rozhodovat i o dalších záležitostech v samostatné působnosti obce. Rada obce může některé pravomoci svěřit zcela nebo zčásti starostovi nebo obecnímu úřadu.

Orgány obce nemají jenom pravomoci, ale mají také i **povinnosti**. Mezi nejdůležitější patří povinnost poskytovat informace podle [Zákona o svobodném přístupu k informacím](#), kde je upraven jak jejich rozsah, tak i forma. Stále větší význam nabývá zveřejňování informací způsobem umožňujícím dálkový přístup.

3. Postavení zastupitelů v systému veřejné správy

Počet členů zastupitelstva stanovuje na příští volební období zastupitelstvo obce nejpozději 85 dnů přede dnem voleb do zastupitelstev obcí.

Funkce člena zastupitelstva obce je **veřejnou funkcí**. Člen zastupitelstva nesmí být pro výkon této funkce krácen na svých právech.

Podle [§ 71 Zákona o obcích](#) se rozlišují dva typy výkonu funkce: **uvolněné a neuvolněné**. O tom, kdo bude vykonávat uvolněnou funkci, rozhoduje zastupitelstvo obce. V případě uvolněných členů zastupitelstva obce, kteří jsou před zvolením v pracovním poměru, se podle [§ 206 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce](#) jedná o překážku v práci z důvodu obecného zájmu.

Uvolnění pro výkon funkce znamená, že takový člen zastupitelstva (nejčastěji starosta nebo místostarosta) vykonává svou funkci tzv. na plný úvazek, tzn. že dochází na obecní úřad a za tuto práci pobírá odpovídající odměnu. Na rozdíl od ostatních zaměstnanců obecního úřadu však není v zaměstnaneckém poměru k obci.

Problematiku odměňování členů zastupitelstev popisuje [Metodický pokyn č. 5.3.](#) vydaný Ministerstvem vnitra.

Problematiku odměňování členů zastupitelstev má ve své kompetenci výhradně zastupitelstvo obce a dále je popsáno [Metodickým pokynem č. 5.3.](#) vydaný Ministerstvem vnitra. Uvolnění členové zastupitelstva a neuvolněný člen zastupitelstva, který vykonává funkci starosty, mají nárok na měsíční odměnu vždy. Naproti tomuto neuvolněným zastupitelům odměna být poskytnuta může (dle ustanovení [§ 71 odst. 2 a 3 zákona o obcích](#) zákonný mají na ni nárok). Výše odměny nesmí přesáhnout maximální výši odměn neuvolněných členů zastupitelstev uvedené [v příloze k nařízení vlády č. 318/2017 Sb., o výši odměn členů zastupitelstev územních samosprávných celků](#).

Členství v zastupitelstvu obce vzniká okamžikem ukončení hlasování ve volbách. Od tohoto momentu musí zastupitelé dodržovat pravidla pro výkon mandátu. Zvolení zastupitelé následně na ustavujícím zasedání skládají slib a přebírají osvědčení o svém zvolení. Pokud během volebního období nenastanou zákonné překážky, nemůže ztratit mandát ani být z této funkce odvolán. Nicméně člen zastupitelstva obce se může kdykoliv během funkčního období své funkce vzdát.

Práva a povinnosti zastupitelů

Mezi práva člena zastupitelstva obce patří:

- předkládat zastupitelstvu obce, radě obce, výborům zastupitelstva a komisím návrhy na projednání,
- vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a její jednotlivé členy, na předsedy výborů, na statutární orgány právnických osob, jejichž zakladatelem je obec, a na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které obec založila nebo zřídila; písemnou odpověď musí obdržet do 30 dnů,
- požadovat od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu, jakož i od zaměstnanců právnických osob, které obec založila nebo zřídila, informace ve věcech, které souvisejí s výkonem funkce; informace musí být poskytnuta nejpozději do 30 dnů.

Oprávnění **požadovat informace** se nevztahuje jen na vlastní zasedání zastupitelstva obce, ale člen zastupitelstva obce je může požadovat **kdykoliv**, a to jak ústně, tak i písemně nebo elektronicky.

Právo člena zastupitelstva obce na informace popisuje [Stanovisko č. 1/2016](#) vydané Ministerstvem vnitra.

Členové zastupitelstva obce mohou čerpat výhody ze sociálního fondu za obdobných podmínek a v obdobné výši, jako zaměstnanci obce. Rovněž mají nárok na cestovní náhrady a uvolnění členové též na dovolenou.

Mezi povinnosti člena zastupitelstva obce dle zákona o obcích patří:

- zúčastňovat se jednání zastupitelstva obce a dalších orgánů, jichž je členem,
- plnit úkoly, které mu tyto orgány uloží,
- hájit zájmy obce a jejích občanů
- jednat a vystupovat tak, aby nebyla ohrožena vážnost jeho funkce.

Všechny výše uvedené povinnosti nejsou dle zákona vynutitelné a zastupiteli při jejich porušování nehrozí v zásadě žádná sankce. Výjimkou může být porušení povinnosti plnění uložených úkolů, kdy by zastupitel mohl být odpovědný za škodu, kterou nesprávným plněním těchto úkolů obci způsobí.

Problematicku vykazání člena zastupitelstva obce z jednání orgánů obce upravuje [Stanovisko č. 8/2010](#) vydané Ministerstvem vnitra.

Politická a právní odpovědnost zastupitelů

Členové zastupitelstva obce jsou za výkon své funkce odpovědní občanům obce, tedy voličům. Podle [čl. 21 Listiny základních práv a svobod](#) mají občané právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých **zástupců**. Pokud tedy mají v rámci systému zastupitelské demokracie členové zastupitelstva obce skutečně občany zastupovat, měli by se při výkonu svého mandátu s nimi setkávat a reflektovat jejich požadavky. Nejčastější formou jsou besedy, veřejná projednávání vybraných záležitostí nebo komunikace prostřednictvím internetových stránek obce či na sociálních sítích. Problematicku stížností na člena zastupitelstva obce popisuje [Stanovisko č. 11/2010](#) vydané Ministerstvem vnitra.

To, že členové zastupitelstva obce byli zvoleni za volební stranu či uskupení komunálních politiků, je nezbavuje osobní odpovědnosti v rovině právní. Zastupitelé jsou **právně odpovědní** za řádný výkon své funkce a za plnění povinností s ní spojených. Tato osobní odpovědnost se projevuje jednak v rovině **soukromoprávní** (majetkové) jako odpovědnost za škodu způsobenou porušením právních povinností, jednak též v rovině **trestněprávní** jako odpovědnost za přestupky či trestné činy stanovené zákony.

Pro určení odpovědnosti člena zastupitelstva obce je důležitý [§ 79 Zákona o obcích](#), který výslovně stanoví, že tato problematika se řídí právní úpravou [Zákoníku práce](#) a pro tyto účely se obec považuje za zaměstnavatele a členové zastupitelstva obce se považují za zaměstnance.

V tomto konkrétním případě dojde nově k použití [§ 250](#) resp. [§ 257 zákoníku práce](#), který stanoví, že zaměstnanec je povinen nahradit zaměstnavateli skutečnou škodu a výše požadované náhrady nesmí přesáhnout u jednotlivého zaměstnance částku rovnající se **čtyřapůlnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku**.

Z [analýzy trestné činnosti volených funkcionářů](#) územních samosprávných celků provedené Nejvyšším státním zastupitelstvím za období let 2013 – 2017 zejména vyplývá, že tato oblast trestné činnosti tvoří z celkového objemu kriminality statisticky zcela zanedbatelný zlomek. Jedná se o méně než 0,03 % ze všech trestních řízení (za období pěti let se jedná o 438 věcí při celkovém počtu 1.331.328 vydaných záznamů o zahájení úkonů trestního řízení).

Konkrétně se na prvním místě umístil trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby, který byl uplatněn v 35,1 %. Druhé místo obsadil trestný čin porušení povinnosti při správě cizího majetku 30,3 %. Třetí pozici zaujal trestný čin zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě 7,5 %. Skupinu sedmi nejčastějších kvalifikací dále tvořily následující trestné činy: zpronevěra, podvod, přijetí úplatku a poškození finančních zájmů Evropské unie.

Rizika spojená s výkonem mandátu (střet zájmů, hlasování atd.)

Výkon funkce člena zastupitelstva obce má vliv na jeho osobní život. Jako osoba veřejně činná je v kontaktu nejen s občany, ale i s představiteli různých organizací a zájmových skupin. Pokud člen zastupitelstva zastupitele rozhoduje jako člen kolektivního orgánu o nějakých záležitostech, může mít na nich osobní zájem nebo mít k zainteresovaným občanům a organizacím vztah.

Rizika při hlasování

Při výkonu funkce není člen zastupitelstva vázán žádnými příkazy volební strany, za niž kandidoval, ale jedná a hlasuje v souladu se svým vlastním svědomím, jde o tzv. volný mandát.

Střet zájmů

Jako střet zájmů je možné označit střet mezi **veřejným zájmem** (jehož ochrana a prosazování je povinností člena zastupitelstva obce) se **zájmem osobním**. Osobním zájmem je myšleno obohacení se (majetkové či jiný prospěch), které by jednání osobě, či osobě blízké, přineslo.

Členové zastupitelstva obce, kteří mají postavení veřejných funkcionářů (uvolnění členové zastupitelstva obce, neuvolnění členové rady obce, starostové či místostarostové) jsou povinni podávat podle [zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů](#) ve stanovených termínech oznámení o svém majetku, příjmech a závazcích; tajemník obecního úřadu má při tom postavení podpůrného orgánu.

Člen zastupitelstva obce **nesmí využít svého postavení ani informací** získaných při výkonu své funkce k získání majetkového nebo jiného prospěchu nebo výhody pro sebe nebo jinou osobu, ani odvolávat se na svou funkci v záležitostech, které souvisejí s jeho osobními zájmy.

Pokud má člen zastupitelstva obce na projednávané záležitosti osobní zájem, je povinen **oznámit před jednáním orgánu obce svůj poměr k projednávané věci**. Tím není dotčeno jeho právo při jednání aktivně hlasovat.

Problematiku hlasování při střetu zájmů popisuje [Stanovisko č. 8/2011](#) vydané Ministerstvem vnitra.

Jako zvláštní požadavek na výkon funkce je povinnost **péče řádného hospodáře**. V podstatě to znamená, že by člen zastupitelstva měl jednat a rozhodovat tak, aby obec nemusela vynakládat neúměrné výdaje za svého rozpočtu, respektive nebyla ochuzena o možné příjmy. Tak například při úplatném převodu majetku je třeba jej dle [§ 39 odst. 2 Zákona o obcích](#) realizovat za cenu v daném místě a čase obvyklou, což lze zajistit formou znaleckého posudku. Seznam znalců vede příslušný krajský soud a je k dispozici na portálu [Justice](#) nebo na internetových stránkách [Komory soudních znalců](#).

Podle [§ 159 Občanského zákoníku](#) ten, kdo přijme funkci člena voleného orgánu, se zavazuje, že ji bude vykonávat s nezbytnou **loajalitou** i s potřebnými **znalostmi a pečlivostí**.

V této souvislosti je třeba zmínit možnost eliminovat možné důsledky případného způsobení škody obci členem zastupitelstva obce vhodným pojištěním. V nabídkách [pojišťoven](#) lze vybrat vhodné individuální pojištění. Podle [§ 80 odst. 1 písm. g\) Zákona o obcích](#) lze členovi zastupitelstva obce z peněžního fondu nebo rozpočtu obce poskytnout mimo jiné i příspěvek na pojištění rizik spojených s výkonem funkce.

Doporučená literatura ke střetu zájmu:

→ [Metodika pro veřejné funkcionáře k podávání oznámení podle zákona o střetu zájmů](#)

DOPORUČENÁ LITERATURA

Příručky

[Jsem zastupitel/ka](#)

[Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2018](#)

Metodické materiály a stanoviska

[Metodické materiály a stanoviska odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra \(vč. vzorů obecně závazných vyhlášek obce\)](#)

[Stanoviska odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra](#)

Zákony, vyhlášky a usnesení

[Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky](#)

[Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky](#)

[Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích \(obecní zřízení\)](#)

[Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky \(Kompetenční zákon\)](#)

[Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze](#)

[Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník](#)

[Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností](#)

[Zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů](#)

[Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii](#)

[Zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním](#)

[Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím](#)

[Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů](#)

[Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich](#)

[Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů](#)

[Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád](#)

www.mvcr.cz/verejna-sprava

www.kvalitavs.cz

www.zastupitelvkurzu.cz

NEJČASTĚJI DISKUTOVANÉ OTÁZKY PREZENČNÍCH SEMINÁŘŮ

Hlavním smyslem prezenčních seminářů bylo poskytnutí platformy pro předávání a výměnu praktických zkušeností.

Na začátku seminářů byl vyhrazen prostor pro stručné zopakování teoretických informací, které si měli účastníci semináře předem prostudovat formou eLearningu. Zastupitelé měli možnost doptávat se na případné nejasnosti.

Podstatnou část náplně seminářů již tvořil výklad praktických informací pro zastupitele týkající se zejména průběhu zasedání zastupitelstva včetně problematiky správných formulací usnesení či jednacího řádu zastupitelstva obce. Přítomní zastupitelé hojně využívali možnosti dotazovat se konkrétní otázky.

Mezi účastníky existovaly značné rozdíly dané jak velikostí jejich obce, tak i délkou jejich praxe ve funkci člena zastupitelstva. Tento fakt však nepůsobil rušivě a mezi účastníky vznikala v průběhu seminářů diskuse, v níž uváděli příklady ze svých obcí. Tato výměna vlastních zkušeností byla pro účastníky velice přínosná a stala se účastník oceňovanou náplní seminářů.

Účastníci kurzu měli rovněž možnost zaslat před konáním prezenčních seminářů lektorům své dotazy prostřednictvím organizátorů formou e-mailu. Lektoři se v rámci přípravy seznámili se všemi specifiky dotazů a následně byly dotazy (samozřejmě včetně odpovědí) zařazeny do výkladu v průběhu prezenčních seminářů.

PRÁVA A POVINNOSTI ČLENŮ ZASTUPITELSTVA OBCE

Otázka:

Jsou zastupitelé obce odpovědní za výkon funkce?

Odpověď:

Členové zastupitelstva obce jsou za výkon své funkce plně odpovědní. Porušení mnohých povinností právní předpisy (zákona o obcích nevyjímaje) nijak nesankcionují (povinnost účastnit se zasedání orgánů, jejichž je zastupitel členem, plnění úkolů uložených zastupitelstvem, porušení složeného slibu rozhodovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí apod.)

- **odpovědnost politická**, a to vůči voličům, resp. občanům obce.
- **odpovědnost civilní (soukromoprávní) či majetkovou** podle [§ 159 občanského zákoníku](#) jde o odpovědnost za škodu způsobenou obcí
- **odpovědnost správně-trestní (za přestupky) a trestní (za trestné činy).**

Otázka:

Mají zastupitelé právo na informace?

Odpověď:

Právní úprava v zákoně o obcích je poměrně stručná; praktické uplatnění práva na informace je ukotveno v [§ 82 písm. c](#) (*Člen zastupitelstva obce má při výkonu své funkce právo požadovat od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu, jakož i od zaměstnanců právnických osob, které obec založila nebo zřídila, informace ve věcech, které **souvisejí s výkonem jejich funkce**; informace musí být poskytnuta nejpozději do 30 dnů.*).

Otázka:

Které informace „souvisejí s výkonem funkce“ zastupitele?

Odpověď:

Dle [Stanoviska odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra č. 1/2016](#) se jedná o veškeré informace vypovídající o výkonu samostatné působnosti obce a dále informace vypovídající o výkonu přenesené působnosti svěřené zastupitelstvu obce.

Aplikace v praxi je značně roztržštěná a jsou úřady, kde zastupitelé musí používat postup dle zákona o svobodném přístupu k informacím, aby se k informacím, na které mají v souvislosti s výkonem své funkce nárok, dostali. Naproti tomu jsou úřady, v nichž je aplikována vysoká transparentnost tak, aby zastupitelé měli ke svému rozhodování maximum relevantních informací (jak ostatně vyžaduje [§ 159 odst. 1 občanského zákoníku](#)).

Jako příklad dobré praxe lze zmínit automatické rozesílání (zpřístupnění na zaheslované internetové stránce) pozvánky na zasedání zastupitelstva obce všem zastupitelům min. 7 dnů předem, a to včetně podkladů (tj. např. včetně důvodové zprávy obsahující popis problému, dopad do rozpočtu, budoucí závazky obce atd., návrhu usnesení, případně návrhu smlouvy, stanovisek a analýz apod.). Rozesílání pozvánky a podkladů členům zastupitelstva zákon neřeší; je to typická věc, kterou si mají zastupitelé vyřešit v jednacím řádu.

Otázka:

Mohou zastupitelé ukládat úředníkům obce konkrétní úkoly?

Odpověď:

Úředník je zaměstnanec obce zařazený do obecního úřadu a vykonává správní činnosti). Úkoly a pokyny zaměstnancům dává v souladu se zákoníkem práce a zákonem o úřednících územních samosprávních celků ten, kdo plní roli statutárního orgánu zaměstnavatele, tedy u obcí s rozšířenou působností (III), obcí s pověřeným obecním úřadem (II) a obcí I. typu, pokud byla funkce vedoucího úřadu zřízena, tajemník, u ostatních obcí starosta. Nicméně jako praktické řešení se ukazuje, aby zastupitelé vznášeli *požadavky na informace* na obecní úřad jako celek a je věcí interních aktů řízení či vnitřního organizačního zajištění chodu úřadu, kdo ze zaměstnanců danou záležitost vyřídí.

Otázka:

Jak se zachovat v situaci, kdy člen zastupitelstva oznámí svůj střet zájmů při projednávání určité záležitosti?

Odpověď:

Členové zastupitelstva obce v případě, že oznámí svůj *střet zájmů* při projednávání určité záležitosti, se mohou aktivně zúčastnit projednávání a mohou hlasovat, neboť nikdo nemůže zastupitele zbavit možnosti hlasovat o určité záležitosti jen proto, že je v dané věci ve střetu zájmů – jestli a případně jak bude zastupitel hlasovat, je čistě na jeho uvážení, poněvadž právo hlasovat (tedy rozhodovat) je součástí mandátu, který zastupitelé získali od svých voličů ve volbách. ([Stanovisko odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra č. 8/2011](#)). Zde je nutno upozornit na dvojí režim oznamovací povinnosti. Povinnost oznámit střet zájmů podle [zákona o obcích](#) dopadá na úplně všechny členy zastupitelstva, bez rozdílu na případnou funkci či uvolněnost pro výkon funkce.

Povinnost deklarovat střet zájmů mají zastupitelé *před zahájením jednání orgánu obce, který má danou záležitost projednávat*. Sluší se doplnit, že jde o odpovědnost člena zastupitelstva čistě politickou, neboť v případě porušení této povinnosti není stanovena žádná sankce. Na druhou stranu [zákon o střetu zájmů](#), který ovšem dopadá jen na tzv. veřejné funkcionáře (v podmínkách obcí na starosty, místostarosty, členy rady obce – bez ohledu, zda jsou pro výkon funkce uvolněni či nikoli, a další uvolněné členy zastupitelstva obce), zakotvuje možnost uložit pokutu od 1.000 Kč do 50.000 Kč, pokud nebude veřejný funkcionář střet zájmů, resp. svůj poměr k projednávané věci, deklarovat. Oznámení se podává ústně v průběhu jednání, nejpozději však před tím, než orgán přistoupí k hlasování; oznámení je vždy součástí zápisu z jednání. Jako příklad lze uvést situaci, kdy má místostarosta hlasovat o poskytnutí dotace sboru dobrovolných hasičů (spolku), jehož je členem nebo dokonce funkcionářem.

Otázka:

Za jakých podmínek lze poskytnout členům zastupitelstva mimořádnou odměnu?

Odpověď:

Mimořádnou odměnu může obec členovi zastupitelstva poskytnout za splnění mimořádných úkolů (např. za realizaci náročného projektu, přípravu výstavby cyklostezek, za osobní podíl na získávání dotací, vyjednání refinancování stávajících úvěrů s úsporou), přičemž souhrnná výše mimořádných odměn poskytnutých v kalendářním roce uvolněnému členovi zastupitelstva nesmí být vyšší než dvojnásobek nejvyšší odměny, která mu v průběhu tohoto kalendářního roku náležela za výkon jím zastávaných funkcí za měsíc; v případě neuvolněných členů zastupitelstva nesmí být souhrnná výše mimořádných odměn vyšší než dvojnásobek maximální výše odměny (tedy nikoli výše odměny, kterou zastupitelstvo stanovilo), kterou za výkon jím zastávané funkce nebo v souhrnu za výkon jím zastávaných funkcí za měsíc stanoví zákon a prováděcí právní předpis – [nařízení vlády č. 318/2017 Sb. § 71 odst. 4 zákona o obcích](#) stanovuje zákaz poskytovat členům zastupitelstva v souvislosti s výkonem funkce jakékoli dary (lhostejno, zda peněžní či věcné), a to i po skončení výkonu funkce.

Otázka:

Jakým způsobem je v praxi aplikováno uvolňování zaměstnanců pro výkon funkce u zaměstnavatele?

Odpověď:

Status výkonu veřejné funkce znamená, že zastupitel nesmí být pro výkon své funkce zkrácen na právech vyplývajících z jeho pracovního poměru nebo jiného obdobného právního vztahu (např. služebního). Členovi zastupitelstva, který vykonává veřejnou funkci, vzniká podle [zákoníku práce překážka v práci na straně zaměstnance z důvodu obecného zájmu](#), a to po celou dobu, po kterou vykonává funkci. Podle zákona o obcích totiž platí, že pokud je neuvolněný zastupitel v pracovním nebo jiném obdobném poměru, náleží mu pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu (pokud nelze tuto činnost provést mimo pracovní dobu), a to s náhradou mzdy nebo platu (kterou poskytne zaměstnavatel, jenž ovšem může po územním samosprávném celku žádat náhradu vyplacené mzdy nebo platu – tzv. refundace).

Rozsah doby nezbytně nutné k výkonu funkce určuje v konkrétním případě územní samosprávný celek. V praxi bohužel dochází k tomu, že zaměstnavatel z kapacitních důvodů neuvolní zaměstnance pro výkon funkce (např. aby se zúčastnil zasedání zastupitelstva), nebo uvolní, ale formou neplaceného volna nebo dovolené – to je však v rozporu se zákonem, neboť jde právě o krácení práv zaměstnance vykonávajícího funkci člena zastupitelstva.

VZTAHY MEZI ORGÁNY OBCE

Otázka:

Jaké jsou pravomoci rady a zastupitelstva obce; je možné pověřením úkolem jiný orgán obce?

Odpověď:

Pro přehlednost lze vzájemné vztahy a vazby mezi orgány demonstrovat na příkladu uzavírání smluv o dílo:

- Nejprve je nutno prověřit, zda se nejedná o **vyhrazenou pravomoc zastupitelstva** – [§ 84 odst. 2](#) a [§ 85 zákona o obcích](#), přičemž o těchto záležitostech může rozhodovat pouze a jenom zastupitelstvo s výjimkou, kdy stanoví zákon jinak [jedinou výjimku upravuje [§ 85 písm. n\)](#)]. Uzavírání smluv o dílo do vyhrazené kompetence zastupitelstva nepatří.
- Dále si musíme pročíst **vyhrazené pravomoci rady**, které jsou zakotveny v [§ 102 odst. 2 zákona o obcích](#), přičemž platné znění zákona o obcích žádnou výjimku s možností delegování nestanoví. Uzavírání smluv o dílo do vyhrazené kompetence rady nepatří.
- Poté podle místních zvyklostí může přicházet do úvahy atrakce neboli převzetí kompetence, a to ze strany zastupitelstva podle [§ 84 odst. 4 zákona o obcích](#). K převzetí může dojít ad hoc v konkrétním případě či je možno en bloc (např. formou směrnice) nastavit systém rozdělení kompetencí. Zastupitelstvo si v našem modelovém příkladu může zcela nebo zčásti (litemem nebo věcně) pravomoc rozhodovat o uzavření smluv o dílo vyhradit. Pro efektivní chod obce doporučujeme využít maximálně částečnou atrakci (kupříkladu ve vazbě na podlimitní a nadlimitní veřejné zakázky).

- d) A zbývá jediné (pokud daná záležitost není vyhrazena zastupitelstvu nebo pokud si ji zastupitelstvo nevyhradilo) – v rámci tzv. zbytkové klauzule podle [§ 102 odst. 3](#) náleží rozhodování ostatních záležitostí patřících do samostatné působnosti obce radě. Ve výše uvedeném příkladu by tak na radu „zbylo“ rozhodování o veřejných zakázkách malého rozsahu (tj. na služby nebo dodávky do 2 mil. Kč bez DPH a na stavební práce do 6 mil. Kč bez DPH).

V těchto případech je možné pro efektivnější fungování využít možnosti tyto pravomoci zcela nebo zčásti **svěřit neboli delegovat** starostovi nebo obecnímu úřadu (jinému orgánu nikoli, s výjimkou obecní policie, které lze svěřit zcela nebo zčásti rozhodování o právních jednáních souvisejících s činnostmi obecní policie). Kupříkladu lze svěřit rozhodování o veřejných zakázkách do 50.000 Kč vedoucím odborů (zde je rovněž nutno pamatovat na meze stanovené [zákonem o finanční kontrole ve veřejné správě](#) ve vazbě na pozice příkazce operace, správce rozpočtu a účetní – toto bývá řešeno směrnicí o oběhu účetních dokladů), resp. do 500.000 Kč starostovi – rada si tak ponechala pravomoc rozhodovat o zakázkách od 500.000 Kč do výše uvedených limitů 2, resp. 6 mil. Kč.

V obcích, kde se rada nevolí (je-li počet zastupitelů menší než 15), vykonává vyhrazené i nevyhrazené pravomoci rady starosta s tím, že v 6 záležitostech vyhrazených radě musí rozhodovat zastupitelstvo (všechny ostatní si ale může vyhradit).

Otázka:

Může zastupitelstvo rozhodnout, v případě zadávání veřejných zakázek s vyšší hodnotou, o zadání zakázky či výběru nejvýhodnější nabídky bez toho, že by si tuto pravomoc výslovně vyhradilo samostatným usnesením?

Odpověď:

Jedná se o dotaz směřující do aplikace tzv. zbytkové působnosti rady obce. Takový postup je možný [vizte výše pod písm. c)], neboť tzv. atrakce (vyhrazení si) může být provedena konkludentně, tzn. fakticky samotným rozhodnutím v konkrétním případě. To však neznamená, že by od té doby muselo o veřejných zakázkách stejné nebo vyšší hodnoty vždy rozhodovat zastupitelstvo – atrakci je nutno chápat jako jedinečný konkrétní případ, který se bez dalšího nastavený systém nemění.

Otázka:

Kdo připravuje program zasedání zastupitelstva obce?

Odpověď:

Přestože dikce zákona o obcích předpokládá, že program zasedání zastupitelstva obce a jednotlivé materiály k bodům programu připravuje rada obce, je taková praxe spíše výjimkou a běžně to zajišťuje starosta.

Otázka:

Je možné získat podklady pro jednání rady obce?

Odpověď:

Praxe je taková, že s odkazem na *neveřejnost jednání rady* obce nejsou přístupné podklady pro jednání rady obce ani členům zastupitelstva. To je v rozporu s [§ 101 odst. 3 poslední věta zákona o obcích](#), která stanoví, že *zápis ze schůze rady obce musí být uložen u obecního úřadu k nahlédnutí členům zastupitelstva obce*. Zastupitel má rovněž možnost (nepočítaje žádost podle [zákona o svobodném přístupu k informacím](#)) o zápis výslovně požádat jako o informaci ve smyslu [§ 82 písm. c\) zákona o obcích](#). Pokud ani tak neuspěje, může podat podnět ke kontrole výkonu samostatné působnosti obce, a to Ministerstvu vnitra (odboru veřejné správy, dozoru a kontroly). Obecně lze doplnit, že kombinace režimu poskytování informací podle zákona o obcích a podle zákona o svobodném přístupu k informacím působí v praxi zbytečné problémy.

Vždy by se měl aplikovat takový postup, který je pro adresáta (v našem případě zastupitele) příznivější. Je zcela zbytečné činit ze strany obecního úřadu obstrukce typu vyžadovat doplnění data narození nebo místo trvalého bydliště (jak vyžaduje [§ 14 odst. 2 zákona č. 106/1999 Sb.](#)), když zastupitel požádá mailem bez zaručeného elektronického podpisu o zápis ze schůze rady obce podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Doporučení určené zastupitelům zní:

Neřešte procesní režim – zkrátka na obecní úřad napište, co žádáte (projednání určité záležitosti na zasedání zastupitelstva či schůzi rady, odpověď na dotaz nebo informaci, která souvisí s výkonem funkce) a nechte na zaměstnancích zařazených do obecního úřadu, aby Váš požadavek správně vyřídili, protože je jejich odpovědnost Váš požadavek procesně vyřídit v souladu s příslušným právním předpisem.

Otázka:

Jaká je praxe s podepsáním prohlášení zastupitelů o povinnosti zachovávat mlčenlivost o informacích, které se dozvěděli v souvislosti s výkonem své funkce a nejsou běžně veřejně dostupné?

Odpověď:

Podepsání takového prohlášení není právně vynutitelné, leč na tom nezáleží. Zastupitel si musí být přijetím mandátu vědom své funkce a povinností s tím souvisejících (v duchu zásady, že nezna-
lost zákona neomlouvá) – např. že když se v materiálech dočte osobní údaje o žadateli o koupi pozemek nebo citlivé údaje o dlužníkovi, který žádá o prominutí dlužného nájemného, že je nesmí dále šířit například u piva. Z důvodu opatrnosti je samozřejmě vhodné zastupitele na tuto povinnost alespoň upozornit (kupříkladu na ustavujícím zasedání s tím, že to bude poznamenáno v zápisu) či jim nechat podepsat poučení o jejich právech a povinnostech souvisejících s ochranou osobních údajů. Takového poučení (prohlášení) by v každé obci měl umět připravit pověřenec pro ochranu osobních údajů.

JEDNACÍ ŘÁDY

Otázka:

Je možná upravit obsah jednacího řádu zastupitelstva obce a rady obce?

Odpověď:

Zákonné zmocnění upravit v těchto interních dokumentech *podrobnosti o jednání* je staveno v [§ 96](#) a v [§ 101 odst. 4 zákona o obcích](#), přičemž míra této podrobnosti závisí na místních podmínkách a zvyklostech konkrétní obce (existuje i řada obcí, která jednací řád nevydala). Problémem bývá snaha o maximální regulaci všech postupů a možná kolize se zaručenými právy v právních předpisech.

Otázka:

Jaké jsou důsledky porušení jednacího řádu zastupitelstva obce a rady obce?

Odpověď:

Jednací řády jsou dokumenty, které nemají charakter právního předpisu (jsou to interní dokumenty vyjmenovaných orgánů obce), a proto nelze za jejich porušení ukládat sankce. Ministerstvo vnitra dozoruje jednací řád jako celek (z hlediska jeho souladu s právními předpisy), nikoli i jeho porušení – to už je záležitost, do které žádný vnější subjekt nemůže zasahovat. Porušení jednacího řádu přijatého usnesením by mělo být předmětem kontroly ze strany kontrolního výboru, přičemž zjištěné skutečnosti a případná opatření k nápravě leží čistě na zastupitelstvu.

Otázka:

Je možné pořizovat audio /video záznam zasedání zastupitelstva obce? Lze ošetřit v jednacím řádu?

Odpověď:

Pořizování záznamů obcí pro své úřední potřeby je bez omezení, stejně jako on-line přenos zasedání v místní kabelové televizi nebo na internetu. V případě pořizování záznamů, které se následně zveřejňují na internetové stránce obce či jinde, již platí přísnější pravidla. Co se týče možnosti pořizovat si záznam ze strany přítomné veřejnosti, i zde, pokud tím není rušen průběh zasedání zastupitelstva, nelze pořizování záznamu zakázat. (viz [stanovisko Úřadu na ochranu osobních údajů č. 2/2013](#), nebo [stanovisko odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra č. 7/2008](#)).

Otázka:

Je možno v pozdějším bodě programu vycházet ze schváleného bodu předcházejícího, aniž by takový postup byl řešen v jednacím řádu?

Odpověď:

Ano, přirozeně lze vycházet z již přijatých usnesení (rozhodnutí), lhotejno, zda schválených na předchozích zasedáních zastupitelstva či schůzí rady nebo před pár minutami. Bezvýjimečně platí, že usnesení je přijato ukončením hlasování, vyslovil-li se pro návrh usnesení dostatečný počet členů zastupitelstva nebo rady (**nadpoloviční většina všech**), tj. nikoli až jejich zaznamenáním v zápisu.

POSTAVENÍ VÝBORŮ A KOMISÍ A JEJICH KOMPETENCE

Otázka:

Jaké jsou pravomoci kontrolního výboru ve vazbě na pověření k provádění konkrétních kontrol od zastupitelstva obce?

Odpověď:

Platná právní úprava uvádí v [§ 109 odst. 3 písm. a\) bod 2 zákona o obcích](#), že obecní úřad je povinen pomáhat výborům a komisím v jejich činnosti (zejména poskytnout administrativní podporu a podklady). Pokud je v obci zvykem využívat členy kontrolního nebo finančního výborů pro veřejnosprávní kontrolu příspěvkových organizací, je třeba mít na paměti, že členové výborů nejsou zaměstnanci obce, a tudíž mohou být součástí kontrolní skupiny jako tzv. přizvané osoby ve smyslu [§ 6 kontrolní řádu](#). K možnostem kontroly příspěvkových organizací zřízených územními samosprávnými celky a aplikace kontrolního řádu na tento typ kontroly se věnuje [Stanovisko odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra č. 2/2014](#).

Otázka:

Jak postupovat v případech, když příslušný orgán (zastupitelstvo obce, rada obce) nerespektuje doporučení výboru nebo komise? Lze jej vynutit?

Odpověď:

Zatímco zastupitelstvo, resp. rada mají ze zákona rozhodovací pravomoc a jejich členové také nesou za důsledky rozhodnutí odpovědnost, tak výbory a komise „jen“ doporučují a navrhuji řešení bez přímé odpovědnosti. Je tedy nutno mít na paměti, že veškeré výstupy z výborů a komisí musí nejprve směřovat k jejich zřizovatelům, že nelze dejme tomu akceptovat skutečnost, že předseda výboru po prověření podkladů získaných z obecního úřadu bez pověření či vědomí zastupitelstva podává jménem obce trestní oznámení (nejde-li o případy, kdy je každý povinen vybrané trestné činy – jako například přijetí úplatku nebo podplacení – překazit nebo oznámit, pokud se hodnověrným způsobem dozvěděl, že je jiný připravuje nebo páchá, resp. je spáchal (viz [§ 367](#) a [368 trest. zákoníku](#))).

CVIČNÝ TEST

- 1) Člen zastupitelstva obce může požadovat informace ve věcech, které souvisejí s výkonem funkce od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu, jakož i od zaměstnanců právnických osob, které obec založila nebo zřídila:
 - A) kdykoliv
 - B) nejpozději 10 dnů před zasedáním zastupitelstva obce
 - C) nejpozději 30 dnů před zasedáním zastupitelstva obce

- 2) Člen zastupitelstva obce se ujímá své funkce:
 - A) bezprostředně po jmenování starostou obce
 - B) bezprostředně po jmenování tajemníkem obce
 - C) složením slibu

- 3) Členové zastupitelstva obce, kteří mají postavení veřejných funkcionářů, jsou povinni podávat podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů ve stanovených termínech oznámení o:
 - A) osobním zájmu, o činnostech, majetku, příjmech a závazcích
 - B) dočasném či příležitostném poskytování služeb
 - C) podnikání na kapitálovém trhu

- 4) Do přenesené působnosti obce patří záležitosti, které:
 - A) stát přenesl na obce
 - B) krajský úřad přenesl na obce ve svém správním obvodu
 - C) jsou v zájmu obce a občanů obce, které nejsou svěřeny krajům

- 5) Působnost zastupitelstev územních samosprávných celků:
 - A) lze stanovit zákonem nebo na jeho základě vydaným prováděcím právním předpisem
 - B) lze stanovit jen ústavním zákonem
 - C) lze stanovit jen zákonem

- 6) Mezi povinnosti člena zastupitelstva obce patří hájit zájmy:
 - A) obce a jejích občanů
 - B) své a svých blízkých
 - C) tajemníka a starosty obce

- 7) Funkce tajemníka obecního úřadu se povinně zřizuje v obcích:
- A) I. typu
 - B) II. a III. typu
 - C) pouze III. typu
- 8) O konání místního referenda rozhoduje:
- A) rada obce
 - B) zastupitelstvo obce
 - C) starosta
- 9) Obce III. Typu:
- A) vykonávají státní správu v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností
 - B) vykonávají samosprávu v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností
 - C) vykonávají veřejnou správu v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností
- 10) Při výkonu funkce člen zastupitelstva hlasuje v souladu:
- A) se svým vlastním svědomím
 - B) s požadavky volební strany, za niž kandidoval
 - C) s požadavkem tajemníkem obce
- 11) Starosta
- A) zastupuje obec navenek
 - B) je statutárním orgánem obce
 - C) schvaluje organizační řád obecního úřadu
- 12) V obcích, kde se rada obce nevolí, vykonává její působnost v zákonem stanoveném rozsahu zastupitelstvo a:
- A) tajemník
 - B) starosta
 - C) pověřenec pro ochranu osobních údajů
- 13) Zasedání zastupitelstva obce je povinen svolat starosta obce, požádá-li o to:
- A) hejtman kraje
 - B) rada kraje
 - C) zastupitelstvo kraje

- 14) Zasedání zastupitelstva obce jsou vždy:
- A) neveřejná
 - B) veřejná
 - C) dle rozhodnutí nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva
- 15) Zastupitelstvo obce se schází podle potřeby, nejméně však jednou za:
- A) 1 měsíc
 - B) 3 měsíce
 - C) 6 měsíců
- 16) Zastupitelstvu obce je podle zákona o obcích vyhrazeno rozhodovat o nejdůležitějších záležitostech patřících do:
- A) samostatné působnosti obce
 - B) přenesené působnosti obce
 - C) samostatné i přenesené působnosti obce
- 17) Zastupitelstvu obce je vyhrazeno rozhodovat zejména o:
- A) schvalování programu rozvoje obce
 - B) vydávání nařízení obce
 - C) věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti
- 18) Zvláštní orgány obce zřizuje, jmenuje a odvolává jejich členy:
- A) starosta
 - B) tajemník
 - C) rada obce

Správné odpovědi:

$1 - a$	$7 - b$	$13 - a$
$2 - c$	$8 - b$	$14 - b$
$3 - a$	$9 - a$	$15 - b$
$4 - a$	$10 - a$	$16 - a$
$5 - c$	$11 - a$	$17 - a$
$6 - a$	$12 - b$	$18 - a$

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

KONTAKTY

Ministerstvo vnitra

odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy

náměstí Hrdinů 1634/3, 140 21 Praha 4

www.mvcr.cz/verejna-sprava

www.kvalitavs.cz

osr@mvcr.cz

ID datové schránky: 6bnaawp

Institut pro veřejnou správu Praha

Dlážděná 6, 110 00 Praha 1

www.institutpraha.cz

podatelna@institutpraha.cz

ID datové schránky: 6awdjrd

Zadavatel publikace: Ministerstvo vnitra

Zpracovatel publikace:

Institut pro veřejnou správu Praha (texty)

Ministerstvo vnitra (korektura a grafické zpracování)

Autoři textů:

Ing. Mgr. Jiří Hořánek, Mgr. Petr Kuš, JUDr. Jan Horník, Ph.D.

Editoři publikace:

Ing. Mgr. David Sláma, PhDr. Dana Nekardová, Mgr. Filip Zavřel

2019

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

